

Camille Aubray

varila som pre
Picassa

Láska, umenie a jedlo
v čarovnom Provensalsku

Camille Aubray
varila som pre
Picassa

Vydal Slovenský spisovateľ, a. s.
Miletičova 23, 821 09 Bratislava 2
E-mail: info@slovenskyspisovatel.sk
www.slovenskyspisovatel.sk
Zodpovedná redaktorka Anna Blahová
Tlač TBB, a. s., Banská Bystrica

Preklad tejto knihy vznikol s podporou Literárneho fondu.

Z anglického originálu Camille Aubray: *Cooking for Picasso*,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Ballantine Books, an imprint of Random House,
a division of Penguin Random House LLC, New York 2016,
preložila Veronika Maťúšová.

*Tento príbeh je fikcia. Všetky mená, postavy, miesta a udalosti sú výplodom autorkinej
fantázie alebo súčasťou vymysleného príbehu. Akákoľvek podobnosť so skutočnými
miestami, udalosťami a žijúcimi či nežijúcimi osobami je náhodná.*

Copyright © 2016 by Camille Aubray LLC
All rights reserved
Translation © Veronika Maťúšová 2019
Cover Design © Juraj Šramko 2020
Cover Illustration © Vladimíra Androvičová 2020
Slovak Edition © Slovenský spisovateľ, Ltd, 2020

ISBN 978-80-220-2217-0

Venujem mame.

PROLÓG

Céline v Port Vauban, Francúzska riviéra, 2016

KEĎ SOM BOLA MALÁ, mama mi niekedy veselo melodic-kým hlasom pripomínala provensalské príslovie: *L'eau trouble est le gain du pêcheur sage*. Doslova to znamená: „V rozbúrených vodách sa darí múdremu rybárovi.“ Možno ma tým chcela uistiť, že ak človek vydrží aj v ťažkých časoch, nakoniec ho čaká odmena, tak som o tom uvažovala.

Ako pri všeličom, čo mi mama hovorievala, aj tu som odhalila ďalší význam – keď všade vládne chaos a všetci sa pasujú s búrkou a prudkými vlnami, človek má jedinečnú príležitosť získať, čo chce, lebo si ho nikto nevšíma.

Z nejakého dôvodu som si dnes spomenula práve na toto príslovie, keď mi prišiel email od muža, ktorého sotva poznám: O 13. hod. zakotvím v prístave Port Vauban, len naložím zásoby. Keď bude naložené, dvíhame kotvy. Ak to teda chcete spraviť, prídte hneď. Pripájam palubný lístok, s ktorým Vás pustia na loď.

Po tom maile mi odľahlo, lebo už som ani nedúfala, že sa ozve, no zrazu som si splašene uvedomila, že je poludnie. Keď som svojim francúzskym kolegom vo filmovom štúdiu v Nice napochytno vysvetľovala, že neprídem na našu párty po skončení natáčania, pretože musím vyriešiť v Antibes osobnú záležitosť, usúdili, že utekám na romantické rande.

Ako som sa ponáhľala k autu, žartom pokrikovali: *L'Américaine mystérieuse*.

Vrhla som sa do poludňajšej špičky, musela som sa predie-

rať pomedzi autobusy s turistami, nákladné autá a miestnych chodcov náhliacich sa na obed. Na pomalšom úseku, kde som musela čakať, som však odhodlane zdvihla pohľad a upokojila som sa.

Bez ohľadu na to, koľkokrát som už videla ten výhľad, vždy sa mi zatají dych pri pohľade na to, ako intenzívne, ale jemné slnko na Riviére rozpáli všetky farby, ktorých sa dotkne, do oslnivej dokonalosti. Pestrofarebné kamenné domy so škridlovými strechami farby granátového jablka prilepené k terasovitým kopcom, zelené husté borovice medzi pobrežím a horami, a zo všetkého najviac modrej – nekonečný baldachýn kobaltovej oblohy nad hlavou a šíre akvamarínové more špliechajúce na breh sa k sebe naťahujú, až kým sa nestretnú v zahmlenom objatí akvarelu na fialovo-modrom horizonte.

Pri príchode do Port Vauban už dychčím a bojím sa, že loď, ktorú hľadám, odplávala. Zaparkujem teda na prvom voľnom mieste.

Ďalej idem pešo, v plátenných teniskách šliapem okolo mestského parku, pod stromami za piknikovými stolmi sedia starí páni a hrajú karty, celý obraz je zahalený žltou melónovou farbou, ktorá sa odráža od kamennej pevnosti v tvare hviezdy. Bašty a hradby celé stáročia strážia pobrežie pred nájazdmi. Na vzdialenom konci prístavu dorazím ku kotvištiu „miliardárov“.

V tejto exkluzívnej enkláve kotvia najväčšie jachty na svete. Niektoré lode majú toľko palúb a takú zložitú architektúru, že pôsobia skôr ako vesmírne stanice. Bližšie si obzriem nápadité názvy namaľované na bokoch luxusných lodí – ich majitelia sú tu dobre známi: arabský princ a jeho synovia, samotársky americký podnikateľ so softvérom, výstredný ruský ropný magnát. Ovzdušie praská mocou a peniazmi. Na kraji

prístaviska je rušný heliport a priamo pred očami mi ladne ako vážka pristáva šikovná helikoptéra.

Konečne nájdem správnu jachtu – *Le Troubadour*, trojpalubovú loď s trupom v kráľovskej modrej so žiarivým zlatým zábradlím. Je taká obrovská a veľkolepá, že sa takmer bojím priblížiť. Posádka v starostlivo vyžehlených modrých uniformách ma obozretne pozoruje, keď vkročím na *passerelle*, na mostík, ktorý nad zvlneným morom spája pevninu s jachtou. Lávka sa trochu kýva, popod mňa nevzrušene plávajú kačky, husi a občas labuť. Nad hlavou krúžia čajky, pripravené zosadnúť pri prvom mihnutí ryby.

Vysokému členovi posádky ukážem telefón s palubným lístkom. Keď sa k nemu natiahne, pozrie mi na ruku, čudne sa na mňa zahľadí. Nasledujem jeho pohľad a uvedomím si, že na nechtoch mám stále stopy čiernej a modrej vodeodolnej maskary a na dlaniach sa tvrdohlavo držia šmuhy ružovej, bielej a červenej. Celé doobedie som strávila vo filmovom štúdiu líčením snaživých hercov, aby starí vyzerali mladší, mladí sofistikovanejší a pekní ešte oslnivejší.

Viem si predstaviť, ako musím na tohto chlapíka pôsobiť – vysoká, trochu unavená žena s dlhým gaštanovým vrkočom v čiernom nohavicovom kostýme, pričom väčšina výletníkov sem prichádza v bledých luxusných šatách – a s dokonalým broskyňovým opálením zo St. Tropez.

Muž prebehne mojím palubným lístkom popod snímač bezpečnostného počítača a čaká, kým sa nezjaví odpoveď, potom odstúpi a úctivo zamrmle: „*Merci, madame, entrez, s'il vous plaît.*“ Napriek tomu cítim, že ani jeho, ani jeho kolegov naokolo nemôžem považovať za skrotené zvieratka a že keby im to prikázalo bezpečnostné hlásenie, jednoducho by ma hodili cez palubu.

Teraz som v opatere kapitána, dokonalého Francúza v oslnivej bielo-zlatej uniforme. Krátko, chladno a formálne pri-

kývne a odvedie ma po tíkovej palube, potom dolu točitými schodmi k mahagónovým dverám. Siahne do vrecka, vyberie zväzok kľúčov, odomkne a potlačí dvere. Pustí ma dnu, odíde a potichu za sebou zavrie. Počujem šuknutie, viem, že miestnosť je zase zamknutá a ja v nej.

No, aspoň som sa dostala až takto ďaleko. Zhlboka sa nadýchnem a preskúmam kajutu – vyzerá ako knižnica, zariadená je ako pánsky klub, kožené a hodvábné kreslá, vlnené perzské koberce a zamknuté čerešňové vitríny. Všetko je ako nové, udržiavané, hoci slaný morský vzduch vie urobiť svoje. Prizriem sa bližšie a všimnem si, že celá kajuta má na mieru vyrobené ovládanie vzduchu, na každom displeji sa nachádza iný komplikovaný termostat a vlhkomer, aby nič neublížilo dovezeným cigarám v humidore ani krehkým pokladom ukrytým za sklom v kabinete kuriozít. Nad hlavou počujem tiché kovové bzučanie. Vychádza z jednej zo štyroch bezpečnostných kamier citlivých na pohyb, uložených vysoko v rohoch miestnosti, keď si prispôsobuje zorné pole ako dravec. Potlačím bláznivú túžbu urobiť grimasu.

V úplnom tichu si uvedomujem, že po tom urputnom úsilí prísť sem načas mi stále rýchlo tlčie srdce. Náhlila som sa len preto, aby ma tu nechal čakať chlap so spôsobmi gangstra?

Došla som však až sem a neodídem, kým to nedotiahnem do konca. Dnešok pre mňa predstavuje záver dlhej cesty, až dnes zistím, či som sa rozhodla správne. Trochu neisto sa poobzerám. Napadne mi, že môj hostiteľ podnikol opatrenia, lebo ani on nedôveruje mne.

V tejto podivnej svätyni vládne prítmие, žiarivé slnko je zastreté. Pripomenie mi to, že aj Riviéra má svoju temnú stránku. Počula som, ako bohatí grófi aj zábavychtivé dedičky bez stopy zmizli z rušných ulíc, že jedno zatočenie kolesa v kasíne vás môže zruinovať alebo vás zo dňa na deň presláviť. Znepokojene si spomeniem na slová dramatika Somer-

seta Maughama, ktorý o Azúrovom pobreží hovoril ako o svojom domove. Slnčné miesto pre pochybných ľudí.

Kým som nepoložila nohu na tieto brehy, nikdy som sa nepovažovala za pochybnú osobu, ale na každého sa dá pozerat' z mnohých uhlov ako na tvár z kubistického sna. Keď som sem pred dvoma rokmi tesne po tridsiatke prišla prvý raz, začala som vnímať, že aj ja mám v duši sklon ku krádežiam.

Len čo sa mi oči prispôsobia šeru, stále s pocitom, že ma niekto sleduje, prejdem k lesklej lavici z orechového dreva zabudovanej do steny, aby sa pri pohybe morských vln nehýbala. Tak veľmi mi pripomína kostolnú lavicu, že si sadnem potichu a hlbavo ako provensalská dáma, ktorá vklzla do prázdnej kaplnky, sklonila hlavu a preberala koráliky na ruženci, poprosila o pomoc svojich patrónov, pomodlila sa za svojich milovaných a vnímala duše tých, čo ju vedú na ceste. Možno už tým, že som sem dnes prišla, svojím spôsobom vzývam svojich predkov.

Čakám a premýšľam nad svojou nesmelou, tajnostkárskou mamou, ktorá ma nečakane vyslala na túto nepravdepodobnú cestu, akoby mi odovzdala štafetu, ako to chcela spraviť aj jej mama. Splnila som ich starostlivo opatrované nádeje, alebo som ich zradila?

Uvedomím si, že ešte aj dnes stále pátram po odpovediach, náznakoch, stopách. Zavriem oči, akoby som hľadala kotvu, ktorá by ma ustálila v mori neistoty, a opäť nadviažem kontakt so starou mamou Ondine, ktorá pred toľkými rokmi ako dievča bývala v skromnom domčeku medovej farby pripojenom k obyčajnej kaviarni v pobrežnom mestečku neďaleko odtiaľto.

1

Ondine v Café Paradis, jar 1936

PONAD STREDOZEMNÉ MORE sa s obradnosťou prehnal slaný juhozápadný vietor, rozbil o skaly príliv s bielymi čiapočkami a rozkýval rybárske lode v Juan-les-Pins, až napokon zamieril do dvora kaviarne Café Paradis, kde mala Ondine plné ruky práce s čistením zeleniny.

V to slnečné aprílové ráno utiekla s prácou radšej von, lebo kuchyňa v kaviarni sa už premenila na kotol. Maličkú záhradnú terasu príjemne tienila majestátna borovica halepská a Ondine si sadla na nízky kamenný múrik pri strome. Ostrým nožom svedomito šúpala a triedila jarné provensalské poklady – karotku, hrášok, artičoky, také jemné, že by sa dali podávať aj nasurovo, a navrch pridala natenučko nakrájané citróny, dosť sladké na to, aby sa dali zjesť aj so šupkou.

Pracovala rýchlo a na jemnej lesklej vrstve potu zacítila poryv vetra, ktorý zašumel pomedzi konáre borovice. Vychovala ju tak, aby vnímala dobré znamenia a varovania prírody. Aj teraz položila nôž, zavrela oči, zdvihla hlavu a privítala vánok, ktorý jej prešiel po tvári s osviežujúcim závanom mora.

Len málokedy si ukradla takýto tichý moment, keď mohla premýšľať. Len čo sa jej v mysli začala vynárať zahmlená predzvesť vzdialenej vzrušujúcejšej budúcnosti, hneď ju skúsila zachytiť, akoby sa snažila chytiť svätotajansku mušku, kým sa nestratí jej svetlo.

„Ondine!“ zakričala mama z kuchyne. „Kde len to dievča je? Ondine!“

Ondine sa mykla, keď začula, ako sa jej meno rozlieha me-

dzi bledými kamennými domami. Zdvihla zrak a zbadala tvár svojej mamy vrúbenú okenným rámom ako portrét impozantnej vládkyne. Hoci na raňajky už bolo neskoro a na obed priskoro, z množstva povinností pri varení nikdy nemohlo ubudnúť, ak si kaviareň chcela udržať vysoký štandard.

Každý, kto pracoval v Café Paradis, vedel, aká je jeho úloha, dokonca aj pruhovaná mačka, ktorá striehla na myši dosť nerozumné, lebo sa odvážili priblížiť ku kuchyni, aj buldog, ktorý strážil dom pred vandrákmi prikrádajúcimi sa po ľahkú korisť alebo hľadajúcimi otvorené okno. A pokiaľ išlo o sedemnášročnú Ondine, tá mala za úlohu vykonať všetko, čo jej mama prikázala.

Pani Belangeová vykukla z kuchynského okna a konečne zbadala svoju dcéru. „Čo tam stváraš, čo sa vyvaľuješ na záhrade ako nejaký paša?“

„Práve končím, *maman!*“ zavolala Ondine, rýchlo sa postavila, oprela si košík so zeleninou o bok a ponáhľala sa do kuchyne. Vtedy už priaznivý vietor uhaňal ďalej po svojej nepredvídateľnej ceste, bez nej. Nahradili ho bežné vône kuchynského oleja, paliva do nákladiakov a spáleného dreva, ktoré sa vznášali z polí. Aj tak však vo vzduchu visel náznak niečoho výnimočného – jej rodičia sa už od rána správali čudne a tlmene si niečo šepkali.

Keď sa priblížila k otvorenému kuchynskému oknu, jej fajnový nos zachytil prvé tóny dnešného obedového menu: *tarte pissaladière*, teda koláč s cibuľou a čiernymi olivami, dusené bravčové na červenom víne a myrte, a ryba – žeby to bola...?

„*Bouillabaisse!*“ zvolala a zamyslela sa, prečo jej mama zvolila toto špeciálne jedlo – ktoré si vyžadovalo najmenej šesť druhov rýb –, a neuvarila radšej jednoduchšiu a lacnejšiu rybáciu polievku *bourride*. Ondine zdvihla pokrievku a s potešením ovažovala. Zeler, cibuľa, cesnak, paradajky, fenikel, paprika, petržlen, tymian, bobkový list a pomarančová kôra typická

pre juh Francúzska, a ešte niečo zvlášť vzácne a drahé, čo polievku zafarbilo dozlata.

„Pridali ste dnes šafran otca Jacqua?“ spýtala sa ohúrená Ondine.

Jej zaneprázdnená matka zdvihla pohľad a na okamih zastala. „Áno,“ odvetila pani Belangeová a načiahla sa k maličkkej fľaštičke, zdvihla ju k svetlu a s úctou si ju prezrela. „Obávam sa, že to bol posledný, teda okrem tohto jedného kúska – nemala som to srdce prísť aj oň.“ Matka s dcérou si vymenili úctivé pohľady, keď hľadeli na červený piestik šafranu, ktorý dodával jedlu tajomnú chuť, opísanú starým mníchom otcom Jacquom ako bozk čerstvo pokosenej trávy a gaštanového medu.

Otec Jacques daroval Ondine svoj vlastný vypestovaný šafran, keď skončila štúdium v kláštornej internátnej škole v kopcoch nad Nice. Hľbavý starý mních, ktorý mal na starosti kuchyňu, patril k ľuďom, ktorí Ondininu zvedavosť vítali a nepohoršovali sa, a takých starších ľudí nebolo veľa. Vedel, že jej rodina prevádzkuje kaviareň, preto jej umožnil uniknúť od zvyčajných povinností v škole a ponúkol jej prácu v pokojnej, rozjímavej záhrade, kde ju zasväcoval do prastarých tajomstiev kuchyne.

Nič na svete sa nevyrovná francúzskemu šafranu, vyhlásil hrdο a ukázal jej svoje políčko fialkastých kvetov, o ktoré sa trpezlivo staral, až kým počas dvoch vzácnych dní v októbri nerozkvitli. Vtedy všetci mnísi zbierali jemné červené blizny – v každom kvete boli len tri –, z nich po starostlivom vysušení zostali tie vzácne červené tyčinky. Otec Jacques ich ukladal do fľaštičiek. Ondine s mamou si kúštičky šafranu šetrili, aby im vydržali čo najdlhšie, a používali ich len na výnimočné príležitosti, napríklad do vianočného vaječného krému a do makroniek.

„Čo sa dnes deje?“ spýtala sa Ondine zaujato.

„Dnes máme na obed dôležitého nového zákazníka,“ odpovedala jej matka rozrušene.

Ondine ponorila lyžicu do bujabézy a ochutnala ju. „Mmm, vynikajúce. Ale pridala by som viac papriky,“ navrhla.

Pani Belangeová pokrútila hlavou a rázne odvetila: „Nie, je dobrá taká, aká je. Dnes budem radšej opatrnejšia.“

Ondine pocítila vlnu súcitu k matke, ktorá na rozdiel od otca Jacqua žila na hrane, s neustále napätými nervami a v ustavičnom boji s časom, so zásobami a výdavkami, sotva s frankom či chvíľou času nazvyš. Napriek tomu, že jej dcéra ponúkla pomoc, madam Belangeová ju netrpezlivo odstrkávala z cesty, akoby jej dávala najavo, že v malej, preplnenej kuchyni nie je miesto pre dve dospelé ženy.

Zamúčenou rukou si odhodila z tváre zatúlaný prameň vlasov a povedala: „*Vite, vite*, do práce!“ No potom výstražne zakričala: „*Attention! Pozor!*“ Otvorili sa zadné dvere a dnu sa vrátil miestny mliekar s debnou vajec, syra a smotany. Ondine sa len tak-tak stihla uhnúť.

Kým matka vyplácala mliekara, Ondine vyberala tovar z debny na veľký stôl uprostred miestnosti. Vstala už na úsvite, najprv uvarila horúcu čokoládu na rýchle raňajky s rodičmi, potom servírovala ranným zákazníkom briošky s kávou. Keď skončila, postavila na sporák mäso a kosti a nechala ich variť na miernom ohni, napokon vyšla do záhrady očistiť zeleninu. Teraz nadišiel čas pripraviť šaláty na obed.

Matka však mala nadnes pre Ondine nezvyčajnejšie plány. „Priprav iba jeden dokonalý šalát, vhodný pre nášho nového *patrona*,“ prikázala madam Belangeová. „A zapíš do zápisníka všetky přísady, ktoré sme dnes použili pri varení obeda.“ Bokom zavrela zásuvku príborníka. „Ten človek bude náš pravidelný zákazník, takže mu nechceme variť dokola to isté. Všetko zaznač, *tout de suite* – využi konečne to svoje kláštorne vzdelanie!“

Ondine sa natiahla k polici a vzala z nej jeden z prázdnych zápisníkov, ktoré používali pri takých príležitostiach. Zošity zviazané v mäkučkej gaštanovej koži dostali od majiteľa papernictva, ktorý u nich trikrát do týždňa obedoval. Otvorila prvú stránku, na ktorej sa nachádzal vytlačený obdĺžnik s kresbou hrozna na zakrútenom viniči okolo rámika. V obdĺžniku bola čiara, na ktorú sa malo dopísať meno. Predstavovala si, že tento *patron*, nový zákazník, musí byť nejaký bohatý bankár alebo právnik.

Zastala. „Ako sa volá?“ spýtala sa zvedavo.

Mama nevzrušene zamávala naberačkou. „Ktovie, má peniaze, na inom nezáleží!“

Ondine teda napísala len *p* ako *patron*. Potom obrátila list, navrch napísala 2. 4. 1936 a zapísala dnešné jedlo. Skontrolovala, aké prísady matka použila a ako jedlo uvarila. Takéto záznamy si jej matka viedla len pri významných hosťoch a pri špeciálnych príležitostiach, na oslavách a svadobných hostinách. Neskôr pridala poznámku o tom, čo komu chutilo a ako recept lepšie prispôbiť.

Pani Belangeová pozrela od sporáka a rezolútne vyhlásila: „Dobre, odlož zápisník a pobaľme to!“

„Pobaľme?“ začudovala sa Ondine.

Jej mame sa na tvári usadil vecný výraz. „Tento muž si prenajal vilu na vrchu kopca. Tu máš adresu,“ vysvetlila, vo vrecku našla zdrap papiera a podala jej ho. „Každý pracovný deň mu na bicykli odnesieš obed.“

„Čo som nejaká mulica?“ pohoršila sa Ondine. „Odkedy doručujeme obеды ľuďom domov? Kto je ten človek, že sa mu neráči prísť zjesť si obed do kaviarne ako všetci ostatní?“

Madam Belangeová odvetila: „Nieкто *très célèbre* z Paríža. Je veľmi slávny. Hovorí po francúzsky, ale vraj pochádza zo Španielska. Mníšky ťa v kláštore naučili po španielsky, nie?“

„Trochu,“ zaváhala Ondine.

„Dobre, tak sa ti to konečne zide.“ Matka sa odhodlane pobzerala. „Podaj mi ten pekný pásikavý krčah na víno.“

„Ale to je tvoj obľúbený!“ namietla Ondine. Okrem toho ten vysoký, ručne maľovaný ružovo-modrý krčah jej sľúbili ako veno – ak sa teda niekedy postaví pred oltár. Jej nesentimentálna matka iba pokrčila plecami a Ondine zamrmala: „Dúfam, že to ten nóbl Španiel ocení.“

Musela konať svižne, jedlo sa už dovárало. Obed pobalili do vystlaného drôteného koša s vekom, každý chod osobitne pevne obalili do červeno-bielych obrúskov. Potom Ondine zbehla do pivnice k dubovému sudu bieleho vína, naliala z neho do mecha z bravčovej kože a vyniesla hore. Madam Belangeová prikázala čašníkovi, aby kôš vyniesol von a upevnil ho do drôteného košíka na Ondininom bicykli.

„Alors! Počúvaj pozorne.“ Mama na ňu prísne pozrela. „Do domu vojdeš bočnými dverami. Nechá ti odomknuté. Choď rovno do kuchyne. Ohrej jedlo a naservíruj. A hneď odíď. Nečakaj, kým sa príde dolu najesť.“

Pani Belangeová uštípla dcéru do ruky. „Počúvaš ma, Ondine?“

„Au!“ protestovala Ondine. Počúvala pozorne a mala pocit, že si to nezaslúžila. Jej vyčerpanej matke však niekedy došli slová a naliehavosť príkazov zdôraznila letmou fackou, ak sa niekto v jej kuchyni priveľa vypytoval. Za svojich čias pani Belangeová nikdy nezažila, že by matky s dcérami viedli hlboké filozofické rozhovory. Deti pre ňu boli ako kuriatka a mala ich ľúbiť ako sliepka – kŕmiť ich, udržiavať v teple, naučiť ich, aby sa vedeli o seba postarať, a keď sa zatúlajú, stačiť d’obnúť, aby sa vrátili na správnu cestu.

Madam Belangeová zopakovala: „Potichu vojdí, prichystaj jedlo, odnes ho na stôl a odíď. Nevolaj naňho, nerob hluk. Potom pôjdeš pozbierať riad, zase potichu.“

Ondine mala čo robiť, aby sa pri tých absurdných príka-

zoch nerozosmiala. Má sa zakrádať ako zlodejka? Jej matka však vyzerala vážne a ona pochopila, aká zodpovednosť leží na jej pleciach.

„Rozumiem, *maman*,“ odvetila, hoci teraz ju už premáhala zvedavosť.

„Zober aj tie narcisy z jedálne. A cestou domov sa zastav na trhu a kúp kvety do kaviarne,“ dodala mama potichu, zašmátrala vo vrecku na zástere a podala jej nejaké drobné. „Na.“ A postrčila dcéru lakťom. „Chod' už!“

Ondine poslušne prešla cez lietacie dvere do jedálne, kde servírovali iba večerné menu. Raňajky a obed sa vždy podávali na prednej terase, v daždi aj za slnka, vtedy rozťahli nad hlavami stravníkov bielo-sivú markízu, ktorá odolala akémukoľvek počasiu.

Kaviareň Café Paradis sa nachádzala na prízemí domu z vápenca farby medovej pralinky. Ondinina rodina obývala izby nad kaviarňou. Na poschodí bola spálňa jej rodičov a menšia izba pre príležitostných ubytovaných hostí. V hosťovskej izbe kedysi bývali jej dvaja starší bratia, ale obaja zahynuli vo veľkej vojne a teraz odpočívali na mestskom cintoríne neďaleko svojich ďalších maličkých súrodencov, ktorí zomreli na šarlach ešte pred Ondiným narodením. Druhé, najvyššie poschodie zaberala len jedna podkrovná izba, pôvodne určená sluhom. Tam celý život spávala Ondine.

Prešla cez tichú jedáleň s leštenou podlahou z tvrdého dreva, stáli na nej s mahagónové stoličky, steny boli obložené tmavým drevom. Oproti barovému pultu viselo zrkadlo s pozláteným rámom a zarámovaná kópia Rembrandtovho slávneho diela namaľovaného v roku 1645 s názvom *Dievča v okne*.

„*Bonjour*,“ pozdravila Ondine dievča na obraze, aby jej prinieslo šťastie. Tak to robila už od detstva.

Maľba jej pripadala rovnako záhadná ako *Mona Lisa* a odborníci na umenie – vrátane niektorých hostí v kaviarni – sa

naozaj hádali, kto asi mohol byť Rembrandtovým *Dievčaťom v okne*. Šľachtická? Má zlaté retiazky a výšivku na leme blúzky... Slúžka? Má červené líca a vyhrnuté rukávy... Alebo prostitútka? Veď bez hanby ukazuje kus výstrihu, ako sa vykláňa z okna...

Ondine sa obraz páčil, zdalo sa jej, že modelkine žiarivé okrúhle oči vidia všetko, akoby upútal jej pozornosť každý, kto prešiel po ulici popod jej okno. Teraz však akoby jej potmehúdsky hovorila: *Viem, o čom sníváš. Myslíš, že dobyješ veľký svet? Máš na to?*

Ondine sa rýchlo skontrolovala v zrkadle. Ona nebola záhadná žena, ale pokožku mala bledozlatú, oči teplé gaštanové a po rannej námahe sa jej pekne zafarbili líca a pery. Najvýraznejšie však na nej boli dlhé tmavé vlasy, ktoré jej splývali na chrbát v bohatých hodvábnych vlnách. Jeden chlapec jej raz povedal, že tie úchvatné kučery sú ako interpunkčné znamienka na konci všetkých múdrych otázok a zaujímavých nápadov, ktoré jej víria v hlave.

Ten chlapec sa volal Luc a zaľúbili sa do seba. Bola to jeho aj jej prvá ozaistná, sladká láska. Osirel, keď mal štrnásť rokov, a prestal chodiť do školy – musel robiť u rybára, ktorý si ho najal. Keď Luc prichádzal k zadnému vchodu kaviarne s debnou úhládne naukladaných lesklých strieborných rýb, často Ondine doniesol aj malý darček – mušľu, sadeničku jahôd či maľovaný drevený náhrdelník, ktorý mu predal námorník z nejakej vzdialenej, exotickej krajiny.

Ondine mu za to zakaždým prepašovala nejaké jedlo, zvyčajne chutné košíčky *tartelettes* z krehkého cesta či poriadny kus mäsa so zeleninou. Luc býval hladný a vďačnosť preukazoval tým, že nezhltol hneď všetko, čo mu dala, ale jedol pomaly, rozvážne a s úctou. Ondine sa veľmi páčilo, keď mu do silných, šikovitých rúk dávala jedlo a pozorovala, ako si ho vkladá do nedočkavých úst.

Jej otec však nástojil na tom, že muž musí mať v banke dosť peňazí, aby sa postaral o ženu, až potom sa môže oženiť, preto sa sladký Luc vydal pracovať na jednu z obchodných lodí, ktoré chodievali do prístavu v Antibes.

V noci predtým, ako odplával, sa odvážne vyšplhal po úzkych balkónoch z tepaného železa na kaviarni a prikradol sa do jej podkrovnej izby na rozlúčkovú noc lásky. Dovtedy sa Ondine a Luc na dlhých prechádzkach na opustené miesta v lesíkoch a na lúkach v prírodnom parku Vaugrenier len bozkávali. No v tú poslednú noc, keď si Ondine až bolestne uvedomovala, že Lucovi sa môže čokoľvek prihodiť, splynuli v sladkom opojení a Ondine konečne zistila, v čom vlastne spočíva rozruch okolo lásky.

Keď prekonala prvé prekvapenie zo surovej dôvernosti aktu, začal jej pripadať nevinný, prirodzený a príjemný. Sladko zaspali, až kým ju pred svitaním neprebudili vtáčiky a pohľad na Luca, ako ležal vedľa nej, a pripadalo jej to, akoby našla na vankúši vianočný darček.

„Vrátim sa po teba,“ sľuboval, nežne ju pobozkal a vyliezol von oknom. „Predstav si, aký bude tvoj otec pyšný na svojho zaťa, keď si zarobí!“ doložil smelo, aby dodal odvalu sebe aj jej.

Stalo sa to pred dvoma rokmi. Luc najprv písal len krátke listy s veľkými odstupmi a oznamoval iba staré správy, pretože v každom prístave nemali poštu. Až napokon listy celkom prestali chodiť. Len málo ľudí v meste Juan-les-Pins verilo, že Luc ešte žije, a naozaj málokto, možno nikto neveril, že sa vráti.

Ondine len ťažko prijímala, že je naozaj preč. Tak za ním žiaľila, že jej otec, ktorý očakával, že mníšky jeho dcéru naučili poslušnosti – nie umeniu, hudbe a cudzím jazykom –, jej prikázal, aby na Luca zabudla a sústredila sa na niečo užitočnejšie, napríklad na varenie, šitie a predovšetkým na obslu-

hovanie. „Ak budeme mať šťastie a nájdeme ti manžela,“ vrazil jej otec prísne, „celým srdcom a celou myslou sa budeš snažiť, aby bol šťastný. Rozumieš?“

Ondine si ako svojho manžela nevedela predstaviť nikoho iného, len Luca. V tej chvíli však už ovládala umenie falošnej poddajnosti a iba sklonila hlavu a sklopila mihalnice ako Madona na obraze.

„Áno, *papa*,“ odvetila.

No rovnako ako v kláštore v duchu premýšľala po svojom.

Ondine odtrhla pohľad od zrkadla, vybrala narcisy z vázy a zabalila ich do utierky. Vezme ich do vily.

„*Bonjour, papa!*“ zavolala, keď dorazila na začiatok jedálne, kam sa cez vysoké okná vlievali úzke hranaté pásy slnečného svetla. Jej otec sedel osamote pri rohovom stole a preratúval tržbu z predošlého dňa, aby ju odniesol do banky. Ondine si z detstva pamätala najmä to, ako na starodávnej kalkulačke počítal peniaze. Pekný, príjemný muž si vychutnával rozhovory so susedmi a zákazníkmi a chaos rušného života, no keď prechádzal pomedzi hostí v kaviarni, vždy hodnotil potenciál každého stola na naplnenie kasy.

Medzi klientelu kaviarne patrili hlavne miestni, lebo bola trochu skrytá na tichom mieste, mimo hlavných ulíc a obchodov. To však nebránilo občasným turistom alebo známym osobnostiam, aby Café Paradis objavili vždy, keď im ho odporučili francúzski priatelia alebo vrátnik v hoteli. Takí vzácni hostia však potom zachovávali diskretnosť a uchovávali si tento klenot pre seba.

Pán Belange počkal, kým Ondine prejde popred neho, potom zdvihol zrak a ticho prehovoril: „Všetko musí byť dokonalé. Nesmiem od toho chlapa počuť nijaké sťažnosti. Rozumieš?“

Ondine rozvážne prikývla. „Kto je to?“ zašepkala.